

Vastaus eduskunnan Tietopalvelusta tulleeseen tietopyyntöön

Kysymys 1: Onko niin, että Helmi-ohjelma ei ota kantaa 2030 suojelutavoitteen sisällöstä koko meri-alueella?

Helmi-ohjelma on siihen mukaan valittujen elinympäristöjen ennallistamiseen, kunnostukseen ja hoitoon keskittyvä ohjelma. Vain soille on ohjelmassa suojelutavoite. Merialueita ei ohjelmassa ole mukana. Sen sijaan EUn Biodiversea Life IP hankkeeseen on sisällytetty merisuojelualueiden lisäämiseen keskittyvä kokonaisuus.

Kysymys 2: Onko esim. Saaristomerellä vielä jäljellä suojeltavia alueita, jotka on listattu jonnekin?

Saaristomeren Natura-alueella on suojelemattomia alueita vielä noin 1200 ha. Niin sanotusti listattuja suojeluelvoitteen alla olevia muita alueita ei alueella ole.

Vuonna 2020 kuvailtiin Suomessa ensimmäistä kertaa Suomen ekologisesti merkittävät vedenalaiset meriluontoalueet, niin sanotut EMMAt. EMMA-työ on Vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelma Velmun alaisuudessa tuotettu ja Suomen merialuesuunnittelijoille räätälöity tilaustyö. Sen tavoitteena on **tiedottaa Suomen merialueiden arvokohteista**. EMMAt kokoavat yhteen VELMUn yli kymmenen vuoden ajan kerätyn tietomäärän. Tavoitteena oli tuottaa mahdollisimman helppokäyttöinen ja selkeä paikkatietoaineisto, sekä sanallisia kuvauksia Suomen merialueen arvoalueista. Suomen merialueelta tunnistettiin 87 EMMA aluetta.

Saaristomeren avomerialueelta tunnistettiin 4 EMMA aluetta: 1) Högsåra (josta 1 % Naturaa), 2) Salpausselkä III (josta suurin osa YSA, KPU ja Naturaa), 3) Saaristomeren ulkosaaristo (joista suurin osa on jo yksityismaiden luonnonsuojelualue (YSA), Kansallispuisto, Muu luonnonsuojelualue (MH) 4) Åbo fjärden (josta suojeltua n. 10 %). Kaksi EMMA aluetta sijaitsee ranta-alueilla: 1) Mynälahti (josta n. 10 % suojeltua) ja 2) Halikonlahti (josta n. 10 % suojeltua)-> kalaston kannalta merkittäviä alueita. **Tulee kuitenkin huomioida, etteivät EMMA-alueet velvoita suojeluun tai ole suojelurajauksia sellaisenaan.**

Kysymys 3: Voiko Suomen tavoitteen tulkita niin, että Suomi suojelee jo kuollutta merenpohjaa saadakseen suojelutavoitensa täytettyä?

Ei suojella hapettomia alueita. Esimerkiksi EMMA-alueista Högsåran ja Åbofjärdenin alueet ovat syviä ja hapekkaita ja niissä esiintyy erittäin uhanalaisia meri- ja valkokatkatyhteisöä, jotka ovat erityisen herkkiä happitilanteen heikkenemiselle. Molemmat lajit ovat tärkeitä lieventämään rehevöitymisen vaikutuksia lisäämällä fosforin sitoutumista pohja-ainekseen.

Velmussa kerätyn tiedon (yli 170 000 pistettä) perusteella on pyritty tunnistamaan vedenalaisen meriluonnon kannalta biologisesti monimuotoisimmat alueet. Vuonna 2019 tehdyssä zonation analyysissä voitiin todeta, että tällä hetkellä nykyinen suojelualueverkosto kattaa n. 27 % vedenalaisen luonnon monimuotoisuuden huippualueista, mutta vain 1 % suojelupinta-alan lisäyksellä voitaisiin saada yli 60 % näistä huippualueista suojelun piiriin jos hyödynnettäisiin tätä analyysin tuloksia. Haasteena on, että monet alueet ovat rannikolla ja yksityisten omistuksessa, eikä maanomistajilla välttämättä ole suojeluhalukkuutta.